

Skip ohoi!

Med et mannskap på 19 er jakten «Dyrafjedl» fra 1889 klar for seiltokt. Nå skal Vestlandskysten oppleves.

GUNHILD AGDESTEN
RUNE BERENTSEN (foto)

gunhild.agdesteen@bt.no

– Mann over bord! Og skrik det så høyt dere klarer, sier skipper Jon Warhuus.

De 14 deltakerne fra organisasjonen «Ekte naturkrefter» får en innføring i ekte sjøvettregler. Det må til når det skal tilbringes en uke til sjøs, – på den til tider nådeløse Vestlandskysten.

– I år er femte sommer på rad vi leier båt slik at medlemmene kan dra på tokt, sier Fredrik Gregersen, styremedlem for organisasjonen.

Begynte i det små

«Ekte naturkrefter» begynte så smått med 10 medlemmer. Nå har det blitt en venners venner-klubb og over 100 deltakere var med på fjorårets fire seilas. I år er det en seilas mindre og 44 deltakere.

Ungdommene mellom 14 og 27 år har kommet langveisfra for å oppleve Bergen og kysten rundt. Medlemmene bor i Oslo og omegn og felles for de fleste er interessen for å seile.

– Vi driver med sjørelaterte aktiviteter som seilopplæring, og kursing i kystnavigasjon og kystkultur. Men også mye annet innenfor friluftsliv, sier Fredrik.

Lang historie

Med sine 10 seil, – 430 kvadratmeter til sammen –, ser «Dyrafjedl» majestetisk ut. At jakten har opplevd mye er det ikke tvil om. Historien sitter i treverket på det 76 fot lange skipet, som ligger og dupper i Byfjorden.

Den ble bygget på Stangvik på Nordmøre i 1889 av John Børve. I 1977 ble jakten kjøpt av Hans van de Vooren, som brukte ti år på restaureringen og ga den navnet «Anna Kristina.» Fartøyet vant pris for beste restaurerte skip av sitt slag i 1985.

I mange år ble jakten brukt i chartertrafikk i Stillehavet og Atlanterhavet, før den i 1999 ble kjøpt til Solle-rodstranda skole av Oslo kommune.

– Da vi i 2001 gjorde forberedelser til en stor restaurering av skrog og rigg på den da 112 år gamle skuta, visste vi ingenting om at det kom til å bli en så omfattende jobb, sier Warhuus.

– Deler på båten ble skiftet og store utbedringer måtte til. Et arbeid som til slutt endte på mellom 13 og 14 millioner. Uten Oslo kommune, Norsk Kulturråd og andre gode hjelpere hadde det ikke gått, legger han til.

KLAR FOR TOKT: Mannskapet på 19 består av 14 deltakere fra organisasjonen «Ekte naturkrefter» og fem voksne.

Bjørneboden tilbake – på historisk grunn

Etter ni måneder i eksil kunne Bjørneboden i går på ny åpne sine gule dører på Torget og la pussekluten gå varm.

SILJE VESTVIK
BJØRN ERIK LARSEN (foto)

silje.vestvik@bt.no

– Ils offrent du champagne? Ved en skopussebod?!

De franske turistene kikker på den runde boden med sløyfe rundt, på sjampanjeglassene som deles ut til enhver som vil smake, på Dragesekstetten som spiller. Og tilbake på hverandre med svære spørsmålstepp mellom nasalene.

Men så vet de ikke at akkurat denne skopusseboden har stått tom og kundeløs i en hage på Espeland i Arna siden i høst, og at gjenåpningen er en triumf så blank og skinnende som nettopp nypusset sko.

– Når Bjørneboden nå gjenåpnes er Bergen endelig tilbake i sin gamle fold. Det er bra å få et viktig trekk i bybildet på plass igjen, sier Tryggve Fett og svinger saksen over den røde sløyfen.

De gule dørene glir opp, og boden med alle de runde bok-sene smiler mot applausen.

Turisten i hagen

I rundt ti år hadde Bjørneboden fast plass ved Blomstertorget. Eier og skopussersjef Turid Sveen hadde forståelse for at den i fjor vår måtte flytte litt nordover på Torget i forbindelse med arbeidene som skulle gjøres. Men da boden måtte flytte på seg igjen og igjen, sa hun og ektemannen Atle til slutt pass tidlig i høst og flyttet boden til Espeland.

I oktober fikk boden uventet publisitet. En reporter fra det amerikanske nyhetsmaga-

FØRSTE PUSS: Tryggve Fett fikk æren av den aller første skopussen i Bjørneboden etter gårsdagens gjenåpning. Skopussersjef Turid Sveen (t.v.) og Madam Felle (Eli Berg) vet hvordan krem og kluter skal trakteres.

sinet Newsweek anbefalte sine lesere å kjøpe «a shoeshine on Torget at Bjørnekrem», og nevnte verken Fløibanen eller Akvariet.

– Nei, no e' eg aldeles fra vetet! sa Turid til BT, som respons på Newsweek-artikkelen. Jubelen ble likevel dempet av at turistene eventuelt måtte ta turen til hagen hennes for å få pusset skoene sine i boden.

Befolkningens fortjeneste

BTs omtale av saken satte i midlertidig fart i sakene.

– Bystyret synes ikke at dette gikk an, og tok kontakt med Torget. Og nå er vi her!

sier Turid, klar og smilefornøyd i kjeledress og skopusserhatt.

Den nye plassen ved Rundetårnet hadde også en Bjørnekrem-bod på 60-tallet før den til slutt måtte vike for telefonkioskene. I går vant boden terrenget tilbake.

– Jeg liker denne plassen mye bedre. Stedet er mer pulserende, sier Turid og kan endelig svinge pussefillen igjen. Hun er tredje generasjon skopusser, født og oppvokst med kremen, og har savnet å stå i boden på Torget.

– At den er tilbake er i grunnen den bergenske befolkning sin fortjeneste. Folk har

stått på, ringt summetonen, skrevet leserbrev og tatt saken i egne hender, akkurat som da vi måtte flytte fra Ole Bulls plass, sier skopussersjefen og vinker inn en mann som tviler at de slitte lefsene han har på føttene kan reddes. Bodan har nemlig sett verre.

fakta

- Bebel Fabrikker på Espeland i Arna produserer Bjørnekrem, og feiret 100-årsjubileum i 2005.
- Fabrikken leverer skokrem til politiet, Forsvaret og Norges fotballforbund.
- Siden Bjørnekremens gjennombrudd rundt landsutstillingen i 1928 har Bebel hatt skopussere i sentrum. Først gikk skopusseren rundt i sentrum med en eske på magen, siden fikk han en vogn han trakk etter seg.
- Den runde, gule skopusserboden ble plassert på Ole Bulls plass i 1952 og sto der helt til 1992. Fra 60 til 80-tallet var det også en firkantet, brun bod ved Rundetårnet.
- Den gule boden sto en tid på Festplassen, før den fikk sin faste plass ved Blomstertorget for rundt ti år siden. Etter mye flytting rundt på Torget, så eierne seg nødt til å stenge i høst.

SPEILBLANKT: Om det var høyre eller venstre som til slutt ble best, klarte ikke Tryggve Fett å avgjøre og deklamerte uavgjort mellom de to skopusserne.